

Sygn.akt III AUa 954/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Maria Jolanta Kazberuk

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 lutego 2014 r. w B.

sprawy z odwołania Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 kwietnia 2013 r. sygn. akt V U 208/12

I. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) o tyle, że oddala odwołanie, w części dotyczącej prawa do emerytury za okres od 17 października 2011 r. do 21 listopada 2011 r.,**

II. **odstępuje od obciążania Z. M. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.**

Sygn. akt III AUa 954/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.01.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz.1227) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) odmówił Z. M. prawa o emerytury, ponieważ wnioskodawca na dzień 01.01.1999 r. nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ nie uznał mu jako pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku montera instalacji wodno – kanalizacyjnej od 07.07.1969 r. do 31.05.1992 r. oraz na stanowisku robotnika drogowego od 1.06.1992 r. do 31.12.1998 r.

W odwołaniu od tej decyzji Z. M. domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu dochodzonego świadczenia, utrzymując że w spornych okresach świadczył pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał Z. M. prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych poczynając od dnia 17 października 2011 roku oraz zasądził na jego rzecz kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W świetle ustaleń faktycznych i rozważań tego Sądu - stosownie do art.184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. (Dz. U. Nr 153, poz.1227 z 2009r. ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku wynoszącego 60 lat w odniesieniu do mężczyzn, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 01.01.1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat, legitymują się określonym przez ustawodawcę okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 25 lat w odniesieniu do mężczyzn, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa oraz rozwiązali stosunek pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Powyższe przesłanki muszą być spełnione kumulatywnie, co oznacza, że brak jednej z nich powoduje bezzasadność roszczenia.

W sprawie bezspornym było, że Z. M. 60 lat ukończył z dniem (...) oraz że w zatrudnieniu pozostawał do 21.11.2011 r. Przez cały okres pracy zawodowej pracował w tym samym zakładzie pracy, który pierwotnie nosił nazwę Wojewódzkie Przedsiębiorstwo (...) w B. i na przestrzeni lat na skutek przekształceń podmiotowych zmieniał nazwę i ostatnio było to Miejskie Przedsiębiorstwo (...). Odwołujący twierdził, że był zatrudniony przez cały czas na tym samym stanowisku, tj. montera instalacji wodno – kanalizacyjnej. W czasie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie odwołujący miał 2 – letnią przerwę spowodowaną odbywaniem służby wojskowej. Zdaniem Sądu Okręgowego zeznający w sprawie świadkowie K. R. i J. S. potwierdzili, że odwołujący wykonując roboty związane z budową dróg wykonywał czynności związane z uzbrojeniem drogi, tj. układał rury w wykopach, układał studnie kanalizacyjne, wykonywał studzienki ściekowe i rewizyjne. Jak odwołujący nabył więcej kwalifikacji i doświadczenia to został brygadzystą. Z zeznań świadków wynika, że regułą była praca na jednej zmianie. Odwołujący pracę wykonywał w bardzo dużych wykopach będąc narażonym na wilgoć, wodę, niekorzystne warunki atmosferyczne (zimną niskie temperatury, a latem wysokie). Ponadto świadek K. R. podał, że odwołujący wykonywał pracę w rowach, w których jednocześnie pracował sprzęt jak np. koparki. Świadek przyznał, że odwołujący w angażu miał na początku określone stanowisko pracy jako monter instalacji sanitarnych, a po zmianach organizacji firmy jako robotnik drogowy mimo, iż zakres czynności był taki sam (k:49). Z kolei świadek J. S. podał, że odwołującemu zmieniono angaż na robotnika drogowego, co wiązało się ze zmianą taryfikatora, w którym nie figurowało już stanowisko montera instalacji wodno – kanalizacyjnej. Przewidziane było natomiast stanowisko robotnika budowlanego. Z zeznań świadka J. S. S. wynika, że robotnik drogowy wykonywał roboty wodno – kanalizacyjne, roboty brukarskie, roboty porządkowe. Wśród robotników drogowych był jednakże podział wykonywanych czynności zgodnie z przygotowaniem zawodowym, tj. ci robotnicy, którzy mieli przygotowanie w zakresie instalacji wodno – kanalizacyjnych wykonywali czynności tylko w tym zakresie. Robotnicy drogowi mieli różne stawki w zależności od wykonywanej pracy. Zasadniczą pracą jaką wykonywał odwołujący była praca montera instalacji wodno – kanalizacyjnej. Praca wykonywana przez odwołującego kwalifikowana była jako praca w warunkach szczególnych. Inny świadek K. O. potwierdziła, że odwołujący zatrudniony był na stanowisku montera instalacji sieci wodno – kanalizacyjnych, a po 1992 r. na stanowisku robotnika drogowego oraz, że obecnie monter instalacji sanitarnych i grzewczych jest tożsamy z monterem instalacji sanitarnych (k:94). Świadek jednak nie wniosła istotnych zeznań do sprawy zdaniem Sądu Okręgowego.

Sąd Okręgowy przyjął za bezsporne, iż na dzień 1.01.1999 r. Z. M. udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 29 lat, 5 miesięcy i 28 dni. Dając wiarę przesłuchanym świadkom co do charakteru pracy wnioskodawcy Sąd Okręgowy uznał, iż praca wnioskodawcy na stanowisku montera instalacji sanitarnych jest wyszczególniona jako praca w warunkach szczególnych w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze w Dziale V. w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych w pkt 1. jako roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Za nieuzasadniony uznał Sąd wniosek organu rentowego w przedmiocie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu bhp skoro z zeznań świadków jednoznacznie wynikało, że odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał te same czynności niezależnie od tego jak miał określone stanowisko pracy , i że okres tych prac kwalifikowanych jako prace w szczególnych warunkach wynosi co najmniej 15 lat

Skoro w toku postępowania sądowego odwołujący skutecznie wykazał, że w spornym okresie czasu wykonywał prace wodno – kanalizacyjne oraz prace przy budowie rurociągów w głębokich wykopach i że czynności te wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla danego stanowiska pracy przez okres co najmniej 15 lat,

Uznając , iż wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do przyznania emerytury na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. dokonał zmiany zaskarżonej decyzji

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, który wprawdzie wskazał, w części wstępnej apelacji , iż zaskarża wyrok ten w całości, natomiast w zarzucie apelacyjnym i wniosku apelacyjnym oraz uzasadnieniu wskazał, iż skarży jedynie datę początkowo od jakiej prawo do emerytury zostało przyznane. Na rozprawie apelacyjnej w dniu 4 lutego 2014 r. pełnomocnik organu wyjaśnił w tym zakresie, iż wolą skarżącego było jedynie zaskarżenie daty przyznania świadczenia, a nie samego przyznania prawa. Omyłkowo jedynie umieszczono w części wstępnej apelacji wzmiankę o zaskarżeniu wyroku w całości.

W zakresie zaskarżonym apelacja zarzuca obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 184 w zw. z art. 32 dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz.1227) w zw. z §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.) poprzez przyjęcie , iż wnioskodawca nabył prawo do emerytury od dnia 17 października 2011 r.

W rozwinięciu tego zarzutu w uzasadnieniu wskazano, iż wnioskodawca o przyznanie prawa do emerytury wniósł w dniu 17.10.2011 r. natomiast stosunek pracy łączący go z ostatnim pracodawcą rozwiązał w dniu 21.11.2011 r. , a warunek rozwiązania stosunku pracy był jednym koniecznych nabycia prawa do emerytury przez wnioskodawcę.

Wskazując na powyższe apelacja wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie prawa do emerytury od dnia 22 listopada 2011 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Wniesiona apelacja jest zasadna

Na wstępie rozważań należało zauważyć, iż przedmiotem postępowania w instancji odwoławczej jest tylko zaskarżona część wyroku dotycząca daty nabycia prawa od emerytury. Wskazanie w apelacji zaskarżenia wyroku w całości było w istocie omyłką, która wyjaśniono na rozprawie apelacyjnej . Oznacza to, iż wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku zapadły w niniejszej sprawie w zakresie w jakim przyznaje prawo do emerytury od dnia 22 listopada 2011 r. jest prawomocny, bowiem jak wiadomo wyrok w części niezaskarżonej staje się prawomocnym z upływem terminu do jego zaskarżenia (art. 363 §3 k.p.c.). Prawomocność orzeczenia lub jego części wyklucza kontrolę takiego orzeczenia przez sąd odwoławczy w postępowaniu apelacyjnym, co wydaje się być oczywiste. W niniejszej sprawie zatem Sąd Apelacyjny uprawniony był jedynie do kontroli tego, czy przyznanie prawa do świadczenia na okres 17 października 2011 do 21 listopada 2011 r. było zasadnym.

Odnosząc się do tej sprecyzowanego przedmiotu zaskarżenia uznać należało wniesioną apelację za zasadną. Jak wiadomo stosownie do art. 100 ust. 1. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Z przepisem tym

koresponduje art. 129 ust. 1 tejże ustawy, w myśl którego świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzje z urzędu. Przez dzień powstania prawa rozumieć należy spełnienie wszystkich koniecznych przesłanek nabycia prawa do świadczenia, a zatem jeżeli nie zostanie spełniona choćby jedna z nich, to prawo do emerytury nie służy. W przypadku emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2012 r. jednym z koniecznych warunków nabycia tego prawa do tego świadczenia było rozwiązanie stosunku pracy, który to warunek przewidywał art. 184 ust. 2 ustawy mający zastosowanie do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a do takich osób zalicza się wnioskodawca ur. (...) Wskazać jednakże należy, iż od dnia 1 stycznia 2013 roku rozwiązanie stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem, nie jest już przesłanką do nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Powyższy wymóg został wyeliminowany na podstawie art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 roku, poz. 637), zmieniającej m.in. art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie oznacza to jednak, iż wymóg ten nie dotyczy osób ubiegających się o prawo do świadczenia przed dniem 1 stycznia 2013 r. Jest przy tym pewną zasadą w stosowaniu prawa, iż do zdarzeń prawnych stosuje się prawo materialne z chwili ich zajścia lub trwania, chyba że chodzi o przepisy prawa które zostały następnie uznane za niekonstytucyjne i utraciły moc ex tunc (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2007 r. II UZP 2/07 OSNP 2007/23-24/354; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 23 lipca 2008 r. I UK 12/08 LEX nr 513013 ; uzasadnienie uchwały SN z dnia 11 grudnia 2008 r. I UZP 6/08 ,OSNP 2009/9-10/120).

Skoro zatem wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę złożył w dniu 17 października 2011 r. (k. 1 a.r.), a stosunek pracy z Miejskim Przedsiębiorstwem (...) Spółka z o.o. w H. rozwiązał w dniu 21 listopada 2011 r. (k. 21 a.r.) to dopiero z upływem dnia 21 listopada 2011 r. spełnił ostatni konieczny warunek nabycia prawa do emerytury, a przyznanie mu prawa do świadczenia winno nastąpić od dnia 22 listopada 2011 r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 102 k.p.c. mając na uwadze sytuację majątkową wnioskodawcy oczekującego na świadczenie emerytalne oraz fakt, iż omyłka zawarta w apelacji organu rentowego powodująca wątpliwości co do zakresu zaskarżenia wyroku skutkowałą tym, iż wnioskodawca musiał podjąć obronę co do całości wyroku nie mając pewności, co do zakresu zaskarżenia wyroku (k. 143-14)